

Josep Herrero i Casanovas

RAMON PRAT I PONS, *Record de Déu. Pelegrinatge a la recerca de l'infinit*, Lleida, Pagès Editors, S.L., 2017, 270 ps.

En llegir el llibre que us vull presentar em ve a la memòria una conversa a la plaça de Banyoles amb en Ramon Prat. Era en una trobada de consiliaris joves de Catalunya i les Illes pels anys 70. Sempre recordaré que em va impactar com els seus comentaris sobre la realitat d'aquell moment expressaven una esperança que provenia de molt endins, d'una arrelada fe en el Crist. En llegir aquest llibre de maduresa, també m'ha impactat el seu testimoniatge de com al llarg dels anys passats ha buscat Déu des del que ell anomena el *record de Déu* i que, encara avui, ho viu «com un camí obert que comença cada matí».

Que el lector no esperi llegir un llibre acadèmic i sistemàtic, sinó més aviat una confiança d'amic, una confessió després de tota una vida en què hom ha descobert que «la interioritat personal i la relació amb els altres troben la vertebració plena en la recerca de Déu, però viscuda a través de rutes diverses i anomenada amb noms diferents».

El llibre conté una primera part de set capítols que són la part central de l'obra. L'autor hi exposa el seu pensament, tot explicitant «conviccions i idees força que han anat brollant amb naturalitat de la vivència del record de Déu». Els capítols venen encapçalats per un text en forma de tesi i conclouen amb unes preguntes que poden ajudar a la reflexió personal o treball de grup.

Especialment important és entendre el sentit dels termes, «*record*» i «*Déu*», tal com els explica l'autor, com a memorial i presència (cap. 1), viscuts en la vida diària i en diàleg intercultural, interreligiós i interhumanista que porta a trencar moltes barreres que ens separen dels altres amb els qui fem camí (cap. 2). Una recerca interior que transforma la part conscient de l'interioritat, però que també penetra el misteri de la part subconscient i metaconscient configurant un «jardí interior» propi (cap. 3). *Record de Déu* que dona sentit a la vida personal i que és força interior que ajuda a enfocar les opcions definitò-

ries i també les definitives, com l'actitud davant de la malaltia o la mort com a fets naturals, que poden ésser viscuts com una decrepitud o «amb la joia serena de seguir caminant vers l'infinit» (cap. 4). *Record de Déu* inseparable d'un compromís total a favor de la humanitat i de la terra (cap. 5). Reflexiona sobre la resposta personal a la pregunta «Per què soc cristià?» Vol mostrar la validesa del cristianisme per a la gent d'avui; un camí de resposta, i alguns models reals de respostes positives. Mostra com el cristianisme coincideix amb les aspiracions més profundes de la persona humana i que el seguiment del Crist consisteix a construir la vida en l'amor (cap. 6). *Record de Déu* que no és tancat i definitiu sinó obert a l'horitzó. Fins i tot els propis límits, experimentats en la seva jubilació i malaltia, que li fan aixecar la mirada cap a l'infinit (cap. 7).

Una segona part, de dos capítols, recull suports teològics i antropològics que ha anat escrivint a través dels anys dels que diu que «són expressió del llarg camí intel·lectual i vital que m'ha guiat en la història del meu record de Déu». Els títols dels capítols ja indiquen el seu contingut: «Espurnes de llum» són un recull d'articles breus que contenen intuïcions descobertes en la vida diària. «Meditacions teològiques» aporten quatre discursos reflexius i més sistemàtics. L'autor considera que és adient oferir aquests dos suports per a mostrar que darrere el testimoniatge de la primera part hi ha un treball d'estudi, de diàleg obert amb altres maneres de pensar i de donar resposta al sentit de la vida. Malgrat l'estil d'exposició de la primera part, el seu pensament no és una intuïció ingènua, superficial i poc crítica.

L'autor tanca l'obra amb una tesi conclusiva sobre la seva experiència interior relatada en el llibre, i inicia una reflexió sobre la càrrega política que comporta aquesta íntima experiència del «*record de Déu*», que considera que demanaria un altre llibre.

Per als qui vulguin conèixer més extensament l'obra intel·lectual de Ramon Prat com a professor, el llibre recull una completa bibliografia i articles publicats. Alguns d'aquests llibres han incidit en la reflexió i l'acció pastoral de la diòcesi de Lleida d'aquests darrers anys. Com a professor de Teologia Pastoral a la Facultat de Teologia de Catalunya, sempre l'ha mogut el neguit per fer significatiu als ho-

mes de la societat secular actual el llenguatge que utilitzen els cristians quan pretenen parlar de Déu i el convenciment del valor del diàleg interhumanista amb agnòstics i no creients. Sempre ha considerat, també, de gran importància la reconstrucció de ponts entre la teologia acadèmica, l'espiritualitat i la praxis pastoral. Confessa: «com a teòleg professional, m'he dedicat majoritàriament a elaborar la raonabilitat de la religiositat humana, en diàleg amb la modernitat i la societat secular contemporània.»

Tal com diu en la presentació l'Antoni Puigverd referint-se a l'autor: «És un home molt savi. Ha estudiat i ensenyat teologia durant molts anys. També coneix molt bé el món de l'antropologia, la psicologia i la filosofia. És un intel·lectual, però també un creient. Un creient del nostre temps, que ha viscut com un repte, més que com una decepció o una angúnia, la radical secularització de la nostra societat.»

Antoni Matabosch

La paz se aprende. Comunicación no violenta, mindfulness y compasión: prácticas para el desarrollo de una cultura de paz, de Thomas d'Ansembourg i David Reybrouck, Barcelona, Arpa Bienestar, 2017.

Arran dels atemptats de París i Brusel·les, els autors, amics des de la infantesa, es plantegen com contribuir a canviar les coses i proposen una alternativa pacifista a la situació actual. Al començament del llibre citen la frase de Nelson Mandela: «ningú neix odiant»; és a dir, la guerra o la pau s'aprenen. I les nostres societats gasten moltes més energies i diners en la guerra que en la pau. Ha quedat gravat en l'inconscient col·lectiu l'antic adagi llatí: «Si vols la pau, prepara la guerra», i creem un ministeri ad hoc, una administració, entrenaments, comunicació, investigacions, etc. I... al final tenim guerres. La Unió Europea gasta anualment 186.000 milions d'euros en defensa i té més de dos milions de persones al servei de la guerra. I no parlem del comerç d'armes.

Però, i la pau, on, com i quan aprenem a fer-la? No tenim un ministeri, un personal, formació, ni tampoc un pressupost. La tesi dels

autors és que la pau, igual que la guerra, és un art. No cau del cel, sinó que, com el futbol o les matemàtiques, s'aprèn i s'exercita. Hi ha d'haver accions exteriors a favor de la pau (com són la prevenció terrorista, les respostes polítiques davant de la violència, acabar amb la segregació, etc.), però «nada garantiza la durabilidad (de la paz) mientras no hayamos emprendido una acción de largo recorrido que afianze la paz en el interior (de cada persona). Este es nuestro punto de partida» (p. 17).

Evitar els conflictes i promoure la pau són dues coses completament diferents. Viure en pau no significa viure sense conflictes, sinó viure amb els nostres conflictes. La pau no cau del cel. Tots tenim els nostres condicionaments familiars i socials, però estar cada vegada més en pau és quelcom que es pot aprendre. Els autors diuen: «Nuestra convicción es sencilla: si un ser humano, desde su concepción, se siente bien acogido, si crece en un ambiente de amor, abierto y respetuoso hacia su individualidad, si evoluciona en un contexto de pertenencia donde apoyarse, si aprende a superar sus fragilidades con buena voluntad y se le anima a encontrar un proyecto de vida que tenga sentido, no hay ninguna razón para que adopte la violencia como modo de expresión o para sentir que existe» (p. 16).

Entre les moltes tècniques que poden ajudar a la pau interior, Thomas i David en desenvolupen tres. En primer lloc, *Pacificar la manera de ser: la plena consciència (mindfulness)*, és a dir, practicar sovint la meditació, entrar dintre d'un mateix, que és una variant científica i secularitzada que troba el seu origen en el budisme. En segon lloc, *Pacificar la forma de ser en comunitat: la comunicació no violenta*. La violència explota quan no som capaços d'entendre'ns i de fer-nos entendre. «La comunicació no violenta se propone reconsiderar la forma en que nos expresamos y en que entendemos al otro» (p. 45). I finalment, *Pacificar la manera d'actuar: la benevolència (compassió)*, entesa com una profunda simpatia per a allò que l'altre viu o experimenta des de la consciència d'una humanitat comuna i compartida. De fet, la compassió és una virtut central en totes les grans religions mundials. Es tracta de tenir benevolència vers un mateix i de tractar els altres com ens agradaria ser tractats.

Treballar per la pau interior, segons els autors, no només és bene-

ficiós per a la salut mental i per al individu, sinó que també és saludable per al teixit social. Qui està en pau posarà pau. La interioritat és ciutadana. Pocs dels nostres conciutadans s'adonen que aquesta interioritat és la que no només facilita, sinó que també promou la nostra participació activa, creativa i responsable de la vida en comunitat. Per això les autoritats i administracions hi haurien de treballar i posar mitjans per tal que fos efectiva. «Porque si la paz verdadera —la que es duradera, profunda y colectiva— empieza por la paz personal, es imperiosamente necesario para el interés público invertir cuanto sea posible en la higiene de la conciencia» (p. 123).

Després dels atemptats de Barcelona i Cambrils, també als catalans ens són molt útils aquestes reflexions, que si les mirem ben bé, no estan gens allunyades del missatge cristià i dels valors que ens han anat transmetent les generacions anteriors. Els atemptats que ens han colpit ben a prop potser ens podrien fer reflexionar i actuar en la línia de la necessària educació de la pau interior.